



Õiguskantsler

Teie 10.06.2021 nr

Meie 29.06.2021 nr 7-5/211093/2104275

Õpilase õigus osaleda kooli korraldatud laagris

Lugupeetud []

[] lubas kooli kolmanda klassi õpilasel osaleda kooli korraldatavas keelekümbluse laagris (14.–18. juunil) üksnes tugiisikuga. Tugiisiku tingimus seati vahetult enne laagri toimumist. Enne seda soovitas kool perel laagrist loobuda. Kuigi laps vajab õppetöös erituge, ei ole tal tugiisikut, ja kuna ühelgi pereliikmel ei olnud võimalik lapsega laagrisse kaasa minna, ei saanud laps laagris osaleda.

Kõigil lastel on õigus positiivsetele elamustele ja ühistegevusele, mis arendab neis muu hulgas ühiskonnaliikmena toimetulemiseks vajalikke sotsiaalseid oskusi ja aitab lastel õppida teiste inimeste eripäradega arvestamist. Selleks, et puudega laps saaks oma õigusi realiseerida, peab kool arvestama võimalusega, et ka puudega laps soovib laagrist osa võtta ([ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni](#) (PIK) art 19, punkt c, vt universaalsidaini kasutamise kohta juurdepääsu tagamiseks PIK art 2). Laagri korraldus eeldab võrdsete võimaluste pakkumist (vt ka PIK art 5 lg 3). See tähendab, et laager tuleb korraldada võimalikult paljudele lastele avatuna. Kui üldisest juurdepääsust ei piisa, tuleb koolil kaaluda konkreetsele lapsele mõistlike kohanduste pakkumist (PIK art 2). Mõistlikke kohandusi laagris osalemiseks peab pakkuma kool vanema taotlusel. Kui kool teab õpilase vajadusi, peab ka kool ise lapse vajadustele vastavaid kohandusi välja pakkuma.

Seega peavad lapse huvide eest seisma nii lapsevanem kui ka kool ning seda saab teha üksnes ühisel jõupingutusel. Tuleks eeldada, et kõigil lastel on võimalik laagrist osa saada ja selleks kaalutakse mitmesuguseid lahendusi. Lapse parimatest huvidest lähtumise põhimõtte ([ÜRO lapse õiguste konventsiooni](#) (LÕK) artiklis 3, PIK art 7 lõige 2) kohaselt peaks nii kool kui ka vanem lapselt küsima (LÕK art 12, PIK art 7 lg 3 ja [lastekaitseaduse § 21 lg 1](#)), kas ta on valmis osalema laagris, kus on tema jaoks harjumuspärasest rohkem lapsi ja võõrad õpetajad. Lapsel on õigus avaldada arvamust, mida tuleks teha selleks, et ta saaks laagris osaleda (vt lapsesõbraliku lähenemise kohta [ÜRO Lapse Õiguste Komitee üldkommentaari nr 12 \(2009\). Lapse õigus olla ära kuulatud](#), p 34).

Lapse kõrvalejätmine ei tohi olla kergekäeline otsus. Siiski, kuna kool vastutab laagris kõigi laste heaolu eest, on kooli ülesanne hinnata, kas õpetajad tulevad toime laste huvidele vastava õppekeskkonna loomisega või peaks õpetajatele olema abiks veel mõni koolitöötaja. Samuti peab kool hindama, kas laagritegevusi on võimalik muuta puudega lapsele muul viisil sobilikumaks, st tugiisikut või kedagi teist kaasamata. Kui kool leiab, et kooli enda pakutavad kohandused oleksid

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

liiga koormavad või kahjustaksid teiste laste heaolu, peavad kooli põhjendused tuginema objektiivsetele kriteeriumidele ([ÜRO Puuetega Inimeste Õiguste Komitee üldkommentaari nr 6 \(2018\) võrdsuse ja mittediskrimineerimise kohta](#), punkt 26 alapunkt e ja punkt 27).

Asjaoludest nähtub, et [] ei arvestanud võimalusega, et laagris soovib osaleda kohandusi vajav õpilane. Nii heitis kool lapsevanemale ette, et ta ei teatanud koolile oma soovist registreerida laps laagrisse (ei küsinud selleks luba). Kuigi võib eeldada, et kool teab oma õpilaste erivajadusi, saaks kool õpilaste erivajadustega paremini arvestada, kui juba registreerimisel küsitaks, kas lapsel on vaja laagris osalemiseks erilahendusi (näiteks vajab laps rohkem õpetajate tähelepanu/suunamist, teave toitlustamise kohta jms). Selliselt näitaks kool, et laager on avatud kõigile soovijatele.

Õiguskantsleri andmetel ei pakkunud kool lapsele laagris osalemiseks ühtegi kohandust ning põhjendas tugiisiku nõuet (ja varasemat soovitusi laagrikohast loobuda) sellega, et laps vajab õppetöös erituge. Vanemad leidsid, et laps ei vaja laagris tugiisiku abi.

Lapse laagrist osavõtt koos teda toetava inimesega võis siiski olla vajalik. Samas ei ole lapsel koolis olnud tugiisikut, tal ei ole kindlat tugiisikut ka väljaspool kooli ning kool ei saanud eeldada, et mõnel pereliikmel on võimalik lapsega koos laagrisse minna. Seda enam, et lapse vanemad said tugiisikuga osalemise nõudest teada mõned päevad enne laagri toimumist. Niisiis ei olnud tegemist kooli pakutava kohandusega, vaid tingimusega, mis takistas lapsel laagris osalemist. Kui kool leidis, et lapsel on laagris vaja tuge, pidanuks seda vajadust vanematele paremini selgitama ning põhjendama, miks käib koolile lapse jaoks vajaliku toe (kohanduse) pakkumine üle jõu.

Leian, et [] on rikkunud lapse õigusi nii laagrit ette valmistades kui ka lapse osalemise kohta otsust tehes. Seepärast soovitatakse koolil edaspidi õppekavavälist tegevust korraldades arvestada paremini laste huvidega ning teha tegevused ka puudega õpilastele paremini juurdepääsetavaks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Tallinna Haridusamet
Haridus- ja Teadusministeerium
Haridus- ja Noorteamet